Sámi ja eamiálbmot oahpahuskonferánsa 2026
Guovdageaidnu · golggotmánu 6.–8. b. 2026

Oahpaheaddjiid vásáhusat sámegiel lohkan- ja čállinoahpahusas

Neahtta- ja oahpaheaddjijearahallamiid bohtosat Lohkanlihkku-prošeavttas



Berit-Ellen Juuso · Laura Kotavuopio
Sámi allaskuvla

Interreg Aurora · Co-funded by the European Union
Sámi allaskuvla
Lapin yliopisto · University of Lapland
Jyväskylän yliopisto · University of Jyväskylä
Umeå universitet · Ubmejen universitiähta · Humlab

Duogáš

Lohkanlihkku

Interreg Aurora -prošeakta (2025–2028), mas ráhkaduvvo digitála lohkanspeallu 6–10-jahkásaš mánáide sámegielaide.

WP1-bargopáhkka

Kártet sámegiela čálamáhtu oahpahusa ja hukset spealu pedagogalaš giellasisdoalu. Ráhkadit bagadusmateriála oahpahussii.

Jearahallanfáttát

- Giellakonteavsttat ja ohppiid čálamahttu
- Gielalaš ieš vuođat
- Pedagogalaš čovdosat
- Dárbbut oahpahusa ovddideapmái

Materiála

Guokte materiála, mat dievasmahttet nubbi nuppi

Neahttajearahallan (Nettskjema)

18

- Norga 7 · Suopma 6 · Ruotta 1

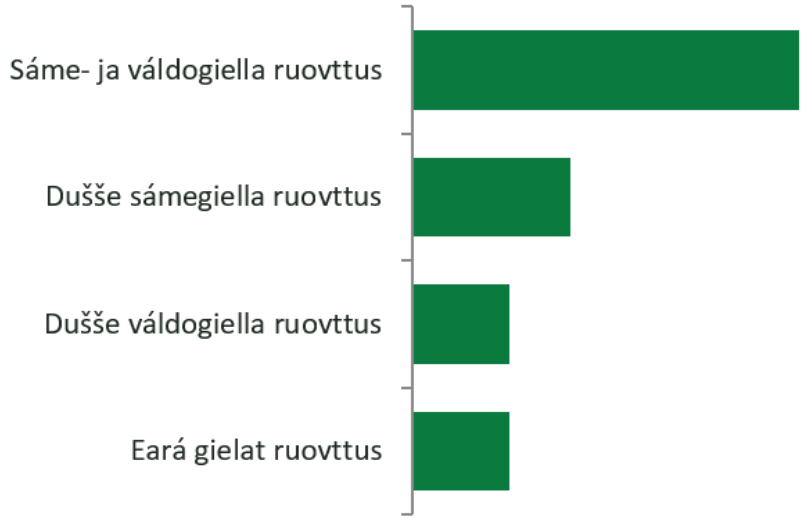
Jearahallamat

9

- Suopma 1 · Norga 5 · Ruotta 3

Čálamáhtu oahpahus máŋggagielat birrasis

Makkár gielladuogáš lea eanaš ohppiin?



Ohppiid sámegielmáhttu vuhtto hui iešguđetlágan: "hui buorre" – "ii giellamáhttu obage".

> *Stoahkangiella lea eŋgelasgiella – juo 2.–4. luohkás.*

> *Dál oainnán olgun maid stoagadettiin dat hupmet sámegiela.*

Čálamáhtu oahpahusa árgabeaivi

Oahpaheaddjiid árgabeaivi

- **Ieš ráhkaduvvon lohkanleavssut** heivehuvvon juohke oahppái
- **Sániid čilgen ja ságastallan** teavstta birra – oahpes fáttát
- **Stávvaliid** speažžun rytmma ja lávlagiid bakte
- **Lihkadeapmi ja stoahkan:** sánit seainnis, Kahoot, gilvvut
- **Dađistaga árvvoštallan:** jitnosit lohkan, diktáhtat, čállinbarggut



«Mii šaddat ieža ráhkadit»

Materiála

- Oahpaheaddjit jorgalit, čállet ja ráhkadit ieža.
- Váldogielaid oahpaheaddjibagadu sat leat modeallan.

Árvvoštallan

- Áicamat, jitnosit lohkan, diktáhtat ja iskosat.
- Kártengeahččalemiid ja sullálaš iskosiid giella ii álo heive.

Doarjja

- PPB ja erenoamášoahpaheaddjit.
- Stuorra variašuvdna das, leago sámegielat doarjja oažžumis.

> *Jurddat man álki livčči! Engelasgielas lea oahpaheaddjibagadus: geahčča dušše dáid siidduid, guldalit ja lávlut. Don it dárbbaš ieš fuobmát!*

Sámegiela ieŠvuođat čálamáhtu oahpahusas

Mii oahpaheaddjiid mielas lea sámegiela čálamáhtu oahpahusas ohppiide váddáseamos



Bustávva-jietnadatvástideaddjivuohta

Jietnadat ja bustávva eai vástit nubbi nuppi
Omd. *giitu*

Váldogielaid váikkuhus omd. O – U
Omd. *Áilo*

Guovddáš fáttát oahpaheaddjiid jearahallamiin

1. **Konsonántaguovddáš**
   “Oahppit čállet dávjá heajos dahje gievrras ceahki soaittáhagas – teoriija girjjis ii joðe čállimii.”

2. **Suopman ja čállingiella**
   “Diftoŋggaid oktageardánahttin, v/f ja g/k earut – oahppit fertejit oahpásmuvvat čállingiela jietnadagaide.”

3. **Erenoamáš bustávat**
   “č/ž, đ/ŧ ja ŋ orrot ohppiide "váttes bustávat"; o/u seahkana dáro- ja ruoŧagielain.”

4. **Čállinballu**
   “Váldogillii čállet balakeahttá, sámegillii jerret: "galgágo leat guokte l?“

> *Go galget čállit, de guovddáškonsonánttat mannet movt fal.*

> *Galgá oahpahit rivttes jietnadaga – dat ferte leahkit vuođđu.*

Stávvalastin: ávkkálaš – muhto mot?

94 %

oahpaheaddjiin atnet stávvalastima hui dahje muhtin muddui ávkkálažžan

Vugiid: speažžun, rytmmastohkosat, musihkka, lávlagat

> *Stávvalastin lea buot A ja O.*

> *Stávvalat veahkehit maid sojaheamis.*

> *Stávvalastojuvvon teavsttain mánát ohppet lohkat bottuiguin – lohkan ii šatta njuovžil. Čállimii dat lea buorre.*

Álgooahpahus: bustávaortnet ja boares girjjit



→ Elle

“Guokte bustáva ja mánná lohká juo sáni”. Oahpaheaddji vállje bustávaid mat dahket sániid johtilit – ii vállje girjji ortnega.

Oahpaheaddjiid ovdánahttinjurdagat

- Unna ja stuora bustávat álggu rájes – stávvalastin doarjjan, ii bissovaš hápmin
- Adaptiiva bargobihtát
- Bustávvaortnet, mainna sáhttá ráhkadit jođánit sániid
- Lohkangirjjit dásiid mielde – juohke mánná gávdná heivvolaš teavstta

“

Dat ii galgga molsut dási nu johtilit – dárbbašit eanet teavsttaid juohke dássái.

“

Láven čállit ođđa lohkanleavssuid ieš, go girjji teavsttat leat ilá guhkit.

Mii movttiidahttá? Oahpaheaddjiid sávaldagat spellui

1

Stoahkan ja gilvu

Kahoot, gilvvut ja lihkadeapmi: "oahppan dáhpáhuvvá dego suoli".

2

Sámi kultuvra

«Luondu, boazodoallu, duodji, muitalusat – ja iešguđet ealáhusat, ii dušše boazodoallu.»

3

Fáttát: otná mánáid eallin

Spealut, skuvla, ruoktu ja ustibat. «Oahpes fáttát lasihit lohkanmovtta.»

4

Gullat ja geardduhit

«Olu hárjehusat bustávaid jietnadagaid gullamii, konsonántaguovddážiid ja guhkes sániid lohkamiid.»

Maid dát mearkkaša Lohkanlihkkui?

1 Bustávvaortnet

Bustávvaortnet, mainna sáhttá ráhkadit jođánit sániid.

2 Stávvaldiđolašvuohta

Stávvalat veahkkin, mat dolvot njuovžilis lohkama guvlui

3 Sámegiela iešvuođat

Konsonántaguovddáš, earenomášbustávat, guhkkodagat, diftoŋggat, fonologalaš ráiggit

4 Sátnerádju

Oahpes sánit
Ođđa sánit
Suopmansánit

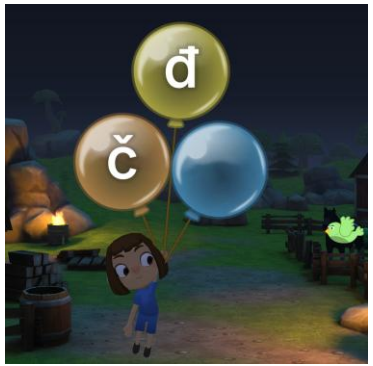


5 Doarjjan oahpaheaddjái

Ovdáneami čuovvun, pedagogalaš bagadallan ja oahpahusa heiveheapmi

Áigeguovdilis ságat

- Piloteren boahtime dán dálvvi
- Eará giellaveršuvnnat jođus
- Oahpaheaddjiid jearahallamat oassin artihkkalčoakkáldaga, mii almmuhuvvo 2027.
- Speallu gárvvis 2028





LOHKANLIHKKU

Giitu!

Berit-Ellen Juuso · beritej@samas.no
Laura Kotavuopio · laurak@samas.no

Interreg Aurora
Co-funded by the European Union
Sámi allaskuvla
LAPIN YLIOPISTO UNIVERSITY OF LAPLAND
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ
UBMEJEN UNIVERSITIÄHTA HUMLAB